

føre vedkommende traktaters ugyldighed var i overensstemmelse med den gængse opfattelse. Derimod måtte det på baggrund af hidtidig teori anses for en nydannelse, at også tvang i øvrigt rettet mod en stat for at få denne til at indgå en traktat skulle bevirke traktatens ugyldighed. Kommissionen havde imidlertid den opfattelse, at dette, under hensyn til forbudet mod magtanvendelse m. v. i FN-pagtens artikel 2 (4), måtte anses for gældende folkeret („lex lata“).

ad (2). Medens det hidtil havde været den traditionelle opfattelse, at folkeretten stadig måtte acceptere en ubegrænset aftalefrihed, gik kommissionen ind for, at folkeretten i dag indeholdt „jus cogens“, d. v. s. indeholdt visse fundamentale regler som staterne end ikke ved gensidig overenskomst kunne unddrage sig. Selv om kommissionen ikke for nærværende fandt det som sin opgave at søge at give en udførlig opregning af, hvilke regler der havde denne karakter, nævntes, at f. eks. aftaler om krigsførelse (i strid med FN's principper), slavehandel, sørøveri eller folkedrab af denne årsag måtte anses for ugyldige.

ad (3). Kommissionen havde den opfattelse, at en parts misligholdelse af en traktat måtte give den anden part adgang til at betragte traktaten som ophørt (sammenhold med punkt 6). Ved multilaterale traktater var forholdene mere komplicerede, men der måtte som udgangspunkt gælde en suspensionsbeføjelse.

ad (4). Man havde fundet det klogest at undgå den omstridte „*clausula rebus sic stantibus*“, men havde søgt nærmere at definere, hvornår „ændrede omstændigheder“ skulle kunne medføre en traktats bortfald. De pågældende omstændigheder måtte have været et afgørende grundlag for parternes tilslutning og således have været „bestemende“ for dem. Endvidere måtte forandringen have været væsentlig, idet virkningen af denne måtte være på afgørende måde at ændre karakteren af de forpligtelser, der var påtaget ved traktaten. Endelig måtte forandringen ikke have været forudset af parterne, således at den var taget i betragtning ved traktatens affattelse.

ad (5). Vedrørende spørgsmålet om, hvor-

vidt der skulle gælde en opsigelsesadgang, havde den overvejende opfattelse i kommissionen været, at dette kun kunne være tilfældet, såfremt der kunne påvises holdpunkter for, at noget sådant havde været parternes vilje ved traktatens indgåelse. Der tages således afstand fra den teori, at visse typer af traktater, f. eks. handels- eller alliancetraktater, uden videre, når andet ikke var aftalt eller bestemt forudsat, skulle anses for opsigelige.

ad (6). Kommissionen havde endelig fundet, at disse omstændigheder, for at kunne påberåbes, måtte gøres gældende over for den pågældende part ved en notifikation (udkastets artikel 51), og at eventuel uenighed om retsstillingen måtte søges løst gennem de i pagtens artikel 33 anviste fremgangsmåder. Man havde ikke på indeværende tidspunkt fundet at kunne henvise spørgsmålet til obligatorisk retsafgørelse af Den internationale Domstol, idet de fleste stater fortsat ikke på forhånd havde bundet sig til at anerkende nævnte domstols bindende jurisdiktion.

I øvrigt fandt der en debat sted, som i det store og hele viste tilfredshed med folkeretskommissionens arbejde. Vedrørende de enkelte bestemmelser viste der sig dog mange divergerende opfattelser, og generalsekretariatet har anmodet om FN's medlemsstaters skriftlige bemærkninger inden 1. september 1964, til anden del af folkeretskommissionens udkast til regler om traktater.

Med syv lande, deriblandt Canada, Indien og Indonesien som forslagsstillere fremsattes i 6. udvalg et resolutionsforslag, som gik ud på, at generalforsamlingen skulle tage den foreliggende beretning fra folkeretskommissionen til efterretning, udtrykke sin påskønnelse af kommissionens arbejde, i særdeleshed med kodificeringen af traktatretten, og anbefale kommissionen at fortsætte sit arbejde med traktatretten, stateres ansvarlighed, succession, samt den retlige status for særlige missioner.

Forslaget vedtoges enstemmigt af 6. udvalg og plenarforsamlingen. (A/RES/1902 (XVIII)).

6. udvalgs beretning til plenarforsamlingen: A/5601 og Corr. 2.